

Crna Gora
Ministarstvo javne
digitalnog društva

Adresa: Rimski trg 45
81 000, Podgorica
www.mju.gov.me

Izvještaj o primjeni Uredbe o izboru
predstavnik nevladinih organizacija
u radna tijela organa državne
uprave i kvalitetu sprovedenih
javnih rasprava u pripremi zakona i
strategija za 2020. godinu

novembar 2021.

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	5
Uvod	6
SAŽETAK:.....	7
II Presjek stanja sa ocjenom i preporukama.....	10
1. Ministarstvo ekonomskog razvoja:.....	10
2. Ministarstvo finansija i socijalnog staranja	11
3. Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma	12
4. Ministarstvo kapitalnih investicija.....	14
5. Ministarstvo odbrane	15
6. Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava	15
7. Ministarstvo unutrašnjih poslova.....	17
8. Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta	18
9. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.....	20
10. Ministarstvo vanjskih poslova	20
11. Ministarstvo zdravlja	21
12. Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija	22
III Portal eParticipacija.....	23
IV Rezultati ankete sprovedene sa predstavnicima NVO sektora	23
V Zaključci i preporuke	24
VI Tabela prikaz podataka po ministarstvima:	26

Uvod

Učešće javnosti u postupku kreiranja javnih politika, kroz javne rasprave i učešće nevladinih organizacija u radnim tijelima organa državne uprave, doprinosi njihovom kvalitetnijem definisanju, kao i unapređenju demokratskih procesa, povećanju transparentnosti i obezbjeđivanju većeg legitimiteta akata kojima se namjeravaju bliže urediti određena pitanja. Učešće građana i nevladinih organizacija kao njihovih legitimnih predstavnika, u procesu donošenja odluka, uređeno je Zakonom o državnoj upravi (Sl. list Crne Gore br. 78/18) i pratećim podzakonskim aktom, Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona i strategija (Sl. list Crne Gore, br. 41/18).

Uredba je stupila na snagu u julu 2018. godine, kada su prestale da važe Uredba o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija (Sl. list Crne Gore, br. 7/12) i Uredba o načinu i postupku sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona (Sl. list Crne Gore, br. 2/12). Cilj donošenja nove Uredbe je pojednostavljenje procedure kreiranja javnih politika u saradnji sa zainteresovanim stranama.

Neophodnost poboljšanja kvaliteta javnih rasprava prepoznata je, prije svega, u Izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2019. godinu koji ističe da su potrebni značajni naponi kako bi se osiguralo povećanje učešća javnosti u kreiranju politika kao dio inkluzivnog političkog dijaloga. U izvještaju EK za 2020. godinu ocijenjeno je da suprotno Zakonu o državnoj upravi, Vlada nastavlja predlagati niz zakona koji utiču na prava građana bez osiguravanja odgovarajućeg uključivanja javnosti, te da javnim konsultacijama u zakonodavnom procesu i procesu kreiranja politike još uvijek nedostaju istinsko i sistemsko uključivanje relevantnih učesnika.

U skladu sa zaključkom Posebne radne grupe za reformu javne uprave formirane između Evropske komisije i Crne Gore, Vlada Crne Gore je bila u obavezi da uspostavi mehanizam centralizovane kontrole kvaliteta javnih rasprava i odredi instituciju koja bi bila nadležna da verifikuje da su javne rasprave o nacrtima zakonskih akata i strategija održane u skladu sa usvojenim standardima prije podnošenja Vladi na usvajanje. U tom smislu, Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 118/20, 121/20, 001/21, 002/21, 029/21, 034/21, 041/21 i 85/21) članom 8 propisano je da Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija vrši poslove koji se odnose na praćenje kvaliteta sprovođenja javnih rasprava u pripremi zakona i strategija. S tim u vezi, u proceduri je Predlog o izmjenama i dopunama Poslovnika o radu Vlade u cilju stvaranja svih neophodnih preduslova za sprovođenje kontrole javnih rasprava sa utvrđenim standardima.

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je pripremio Izvještaj o kvalitetu sprovedenih javnih rasprava u pripremi zakona i strategija i primjeni Uredbe o učešću predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave za 2020. godinu.

Nova 42. Vlada Crne izabrana 4. decembra 2020. godine, te je s tim u vezi usvojena nova Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave shodno usljed čega je nastupila reorganizacija državne uprave, shodno kojoj je umjesto 17 uspostavljeno 12 ministarstava. Zbog toga je ovaj Izvještaj

pripremljen je u skladu sa novom organizacijom, pri čemu su ministarstva dala podatke za oblasti u kojima su kreirali politike u 2020. godini.

SAŽETAK:

Proces inkluzivnog i participativnog kreiranja javnih politika u 2020. godini u Crnoj Gori tekao je uz određene poteškoće uzrokovane pandemijom COVID 19. Iako izvještajna godina ne može u punom kapacitetu biti reprezentativna kada je riječ o primjeni alata za kvalitetno javno konsultovanje (prvenstveno zbog nemogućnosti organizovanja okruglih stolova i drugih događaja u funkciji održavanja javnih rasprava), na bazi podataka kojima raspolažemo možemo ocijeniti stanje u ovoj oblasti, prepoznati ključne izazove i dati preporuke za unapređenje.

U 2020. godini, na osnovu dostavljenih podataka od strane ministarstava, **može se ocijeniti da je stepen primjene Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija i njenih instituta bila na različitim nivoima i da postoji puno prostora za unaprijeđenje rada organa u dijelu primjene načela za uključivanje javnosti u kreiranju javnih politika.**

Treba ukazati da je Programom rada Vlade Crne Gore za 2020. godinu bila planirana priprema 34 (tridesetčetiri) strategije i 47 (četrdesetsedam) normativnih akata.

Od toga, Vlada Crne Gore je utvrdila 40 (četrdeset) predloga zakona od čega je za 21 (dvadesetjedan) sprovedena javna rasprava¹, dok je proces javnog konsultovanja u početnoj fazi pripreme sproveden za samo 3 (tri) zakona.

Uz samo 6 (šest) nacrti zakona koji su objavljeni na javnu raspravu istovremeno je objavljen i RIA obrazac.

Prema dostavljenim podacima od strane organa konstatujemo da je ukupan broj strategija/programa koje su pripremane 8 (osam), od čega je samo za 1 (jednu) strategiju sproveden proces javnog konsultovanja u početnoj fazi pripreme, a za 2 (dvije) je sprovedena javna rasprava.

Za 4 (četiri) strategije i 1 (jedan) program nijesu sprovedeni postupci javnog konsultovanja u početnoj fazi pripreme i javne rasprave.

Dakle, u izvještajnom periodu ministarstva nijesu u dovoljnoj mjeri koristila mehanizam javnog konsultovanja.

Kumulativno, **od ukupno 23 (dvadesettri)² akta za koje je bila obaveza da se sprovedu javne konsultacije** u početnoj fazi pripreme, objavljen je javni poziv za potrebe pripreme 16 (šesnaest) dokumenata, od čega je čak 11 (jedanaest) sektorskih analiza za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija (što je zakonska obaveza, bez koje se ne može proces programiranja zaokružiti), **dok su samo 5 (pet) javnih poziva bila za pripremu 3 (tri) zakona, 1 (jedne) strategije i 1 (jednog) pravilnika.**

¹ Izvor verifikacije je zvaničan dopis Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore, broj 01-056/21-4167/2 od 19.10.2021. godine. Takođe, treba naglasiti da je shodno dostavljenim podacima od strane ministarstava u 2020. godini broj zakona za koje je u 2020. godini sprovedena javna rasprava bio 16, dok je za četiri zakona javna rasprava sprovedena u 2019. godini, a utvrđeni su na sjednicama Vlade tokom 2020. godine.

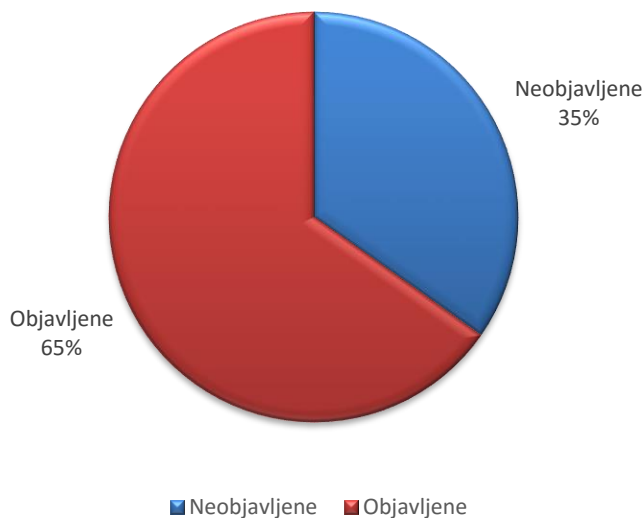
² Izvor verifikacije su podaci dobijeni iz pojedinačnih izvještaji koji su dostavljeni od strane ministarstava.

JAVNE KONSULTACIJE ZA 23 AKTA

Kada je riječ o **javnim raspravama o tekstu nacrtu zakona ili strategije**, u izvještajnom periodu ministarstva su **od ukupno 23 (dvadesettri) akta**, za koje je postojala obaveza sprovođenja javnih rasprava, **javne pozive objavila za 15 (petnaest)**, dok za **8 (osam) nijesu objavila**.

JAVNE RASPRAVE ZA 23 AKTA

Ipak, treba istaći da su određena ministarstva objavljivali javne pozive za predstavnike NVO sektora za izradu podzakonskih akata za koje ne postoji obaveza da budu otvoreni za javnu konsultaciju, što predstavlja iskorak u pravcu demokratizacije i inkluzivnosti procesa kreiranja javnih politika. **Primjer jednog takvog odnosa** je Ministarstvo ekonomskog razvoja koje je uključilo NVO sektor u izradu akata za koje nije propisan postupak konsultacije.

U pogledu sačinjavanja izvještaja, možemo konstatovati da su ministarstva u najvećem broju slučajeva objavljivala izvještaje o sprovedenim javnim raspravama. **Primjer dobre prakse** kada je riječ o samoj sadržini izvještaja je Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, u kojem su, između ostalog, jasno obrazloženi predlozi koji nisu prihvaćeni.

Posebno je indikativno što su od 15 javnih poziva za javnu raspravu povodom nacрта 15 akata, komentari pristigli na svega 7 nacрта akata. To ukazuje na potrebu da organi moraju imati proaktivniju ulogu u konsultativnom procesu na način da adekvatno informišu javnost o započetim konsultacijama, i na taj način dodatno izgrađuju povjerenje civilnog sektora u institucije i podstiču na uključivanje u kreiranju politika u određenim oblastima. Povjerenje u institucije se temelji na otvorenom pristupu organa i raniju praksu u uvažavanju sugestija, koju je javnost mogla ocijeniti kao više ili manje stimulativnom, te obrazloženju razloga za prihvatanje odnosno odbijanje sugestija. Na tome ćemo posebno insistirati kao organ nadležan za praćenje kvaliteta javnih rasprava.

Kada je riječ o uključivanju predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave, iz dostavljenih podataka proizilazi ocjena da su ministarstva raspisivala javne pozive u skladu sa Uredbom, i to za potrebe pripreme zakona i strategija, ali i pravilnika, nacionalnih dokumenata, nacionalnih izvještaja, kao i radnih tijela za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama (za ova radna tijela postoji zakonska obaveza da se u njihov rad uključi predstavnik NVO). Navedeno ukazuje da je od strane ministarstava prepoznata potreba da u rad radnih tijela koja kreiraju javne politike uključe predstavnike nevladinih organizacija.

Ipak, u 2020. godini nijesu objavljeni javni pozivi za učešće predstavnika NVO u radna tijela za izradu sistemskih zakona poput Zakona o upravnom sporu ili Zakona o zabrani diskriminacije, što nije dobra praksa, imajući u vidu značaj ovih politika i potrebe da se za njihovo donošenje na svim nivoima ojača princip inkluzivnosti i participativnosti.

Može se konstatovati i to da postoji značajan broj javnih poziva na kojima nije bilo zainteresovanih predstavnika NVO da učestvuju u radu radnih tijela organa državne uprave, te da posebnu pažnju treba posvetiti analiziranju razloga zbog kojih ne postoji interesovanje predstavnika NVO da se uključuju u radna tijela i to posebno kroz analizu pojedinačnih slučajeva.

Većina ministarstava nije objavila spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu odnosno nije objavila Plan javnih rasprava za 2020. godinu.

Evidentno je da ministarstva nijesu dosljedno primjenjivala institute propisane Uredbom, za šta se može tražiti razlog u otežanim ulovima rada usljed covid pandemije, kao i zbog činjenice da je formirana nova Vlada, te da su izvršene organizacione promjene sistema državne uprave. Iz tog razloga nastavljena je realizacija značajnog obaveza iz izvještajne godine u 2021. godini.

U 2020. godini javni pozivi za učešće predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave, javne konsultacije i javne rasprave redovno su objavljivani na portal eParticipacija, međutim samo je jedan komentar od strane građana dostavljen preko ovog portala.

Za potrebe sačivanja ovog Izvještaja po prvi put urađena je anonimna anketa, sa ciljem ispitivanja zadovoljstva predstavnika NVO učešćem u radna tijela i utvrđivanja da li predstavnici NVO kroz učešće u radnim tijelima zaista mogu da naprave uticaj na oblikovanje određene javne politike ili odluke od javnog interesa.

Anketa je sadržala 5 kratkih pitanja i upućena je na e-mail adresu 15 predstavnika NVO, a od 9 je dobijen odgovor. Rezultati ankete pokazuju da je na skali od 1 do 4, 66,7% ispitanika ocijenilo saradnju u okviru radnog tijela ocijenom 3 (odnosno 6 ispitanika), dok su ostala tri ispitanika dala ocjene 1, 2 i 4.

Na pitanje **koliko često su prihvaćeni predlozi predstavnika NVO**, nije bilo dogovora da “nikad komentari ili predlozi predstavnika NVO nisu uvršteni u tekst dokumenta u čijoj izradi učestvuju”; 44,4% je dalo odgovor “otprilike polovično”, dok je 33.3% ispitanika odgovorilo da je “često” njihov predlog uvršten.

Na pitanje **koliko često dobiju obrazloženje kada organi ne prihvate njihove predloge**, ispitanici su odgovorili sa “otprilike polovično” i “često” sa istim procentom 33.3 %, pri čemu niko nije odgovorio da “nikada” ne dobiju obrazloženje.

Takođe, ispitanici su dali svoje odgovore na pitanje koji su to najveći izazovi u ovom procesu, kao i predloge preporuka za unapređenje stanja.

II Presjek stanja sa ocjenom i preporukama

1. Ministarstvo ekonomskog razvoja:

U izvještajnom periodu, Ministarstvo ekonomskog razvoja formiralo je radne grupe za izradu **tri pravilnika** i s tim u vezi raspisao javne pozive za učešće predstavnika nevladinih organizacija u radnim grupama za izradu navedenih akata. Na tri javna poziva za predstavnike nevladinih organizacija prijavilo se ukupno pet kvalifikovanih predstavnika nevladinih organizacija, od kojih je troje je uključeno u izradu predmetnih akata.

Za 2020. godinu **nije objavljen spisak zakona i strategija** o kojima će u njihovoj pripremi biti sprovedena javna rasprava.

Međutim, u 2020. Godini ovo ministarstvo nije ni pripremao akte za koje je bilo potrebno sprovesti javnu raspravu (zakoni i strategije).

Ocjena stanja:

Prema dostavljenim podacima može se konstatovati da je dobar pristup da se u radnim tijelima za izradu podzakonskih akata uključuju predstavnici nevladinog sektora. Tim prije jer je riječ o aktima za čiju izradu nije propisana obaveznost primjene nekog od instituta javnog konsultovanja. Na taj način se povećava demokratski kapacitet institucije i kreiraju pravila koja će biti prihvatljiva za ciljnu grupu na koju će uticati.

⇒ **Ključne preporuke za buduće djelovanje:**

Imajući u vidu da u 2020. godini ovo Ministarstvo nije pripremao zakone i strategije, opšte preporuke za buduće djelovanje odnose se na dosljednu primjenu Uredbe o učešću predstavnika NVO u radna

tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija na način što će:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

2. Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

U 2020. godini iz nadležnosti Ministarstva finansija i socijalnog staranja u pripremi je bilo **osam dokumenta** za koje je bio pokrenut neki od oblika konsultativnog procesa. Riječ je o **četiri predloga zakona, dva akciona plana, jednom pravilniku i jednom nacionalnom dokumentu** za implementaciju međunarodne konvencije.

U tom smislu, za pripremu **dva zakona u potpunosti su primijenjeni svi oblici javnog konsultovanja** propisani Uredbom, dok je za **dva nacrta zakona samo sprovedena javna rasprava**.

Za akcione planove, pravilnik i nacionalni dokument za implementaciju međunarodne konvencije **sprovedena su četiri postupka za učešće predstavnika nevladinih organizacija u pripremi dokumenata**, s tim što u dva postupka nije bilo interesovanja nevladinih organizacija za učešće, dok su u preostala dva prijavljena tri kandidata i sva tri su uključena u radne grupe.

Tokom javne rasprave na tri nacrta zakona dostavljeni su komentari.

Ocjena stanja:

Evidentan je dobar pristup ovog organa koji podrazumijeva uključivanje nevladinog sektora u proces izrade podzakonskih akata za koje nije propisana obaveza javnog konsultovanja.

Za pripremu dva zakona primijenjeni svi oblici javnog konsultovanja, odnosno javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme, sprovedena je javna rasprava, a uključeni su i predstavnici NVO u radna tijela za njihovu izradu.

Sa druge strane, za pripremu preostala dva zakona, izostao je ovaj pristup sveobuhvatne primjene Uredbe. To ukazuje **da ne postoji dosljedna primjena Uredbe od strane svih organizacionih jedinica u Ministarstvu**.

Iako je shodno Zakonu o državnoj upravi propisan izuzetak da se javna rasprava o nacrtu jednogodišnjeg Zakona o budžetu ne sprovedi, **u izvještajnom periodu nije zabilježen proaktivan pristup ovog organa** u pogledu otvaranja procesa pripreme budžeta za javnost.

⇒ **Ključne preporuke za unaprijeđenje rada:**

Potrebno je obezbijediti dosljednu primjenu Uredbe za sve zakone i strategije iz nadležnosti Ministarstva na način što će se:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovedi javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije konsultovati zainteresovana javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
- ✓ sprovedi postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

Posebna preporuka odnosi se na proaktivnost i otvorenost organa u procesima pripreme značajnih akata poput nacrtu Zakona o budžetu, kao i strateških dokumenata poput Pravaca razvoja Crne Gore 2021 - 2024. godine (IV kvartal 2020) i Projekcija makroekonomskih pokazatelja za period 2020-2023. godine (IV kvartal 2020), te iste otvoriti minimum za stručnu javnost.

3. Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma

U izvještajnom periodu ovo Ministarstvo pripremalo je **trinaest akata** i s tim u vezi primjenjivalo različite institute javnog konsultovanja. Naime, kada je riječ o učešću predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela objavljeno je **devet poziva za učešće NVO predstavnika** u radu radnih tijela, na koja su se prijavila tri predstavnika NVO i svi su uključeni u rad radnih grupa.

Spisak zakona i strategija o kojima će se voditi javna rasprava u 2020. godini **nije objavljen**.

Kada je riječ o javnim raspravama, **institut javnog konsultovanja u početnoj fazi pripreme dokumenta primijenjen za dva od ukupno trinaest dokumenata**.

Objavljeno je **pet javnih poziva za javnu raspravu** i uredno su objavljeni izvještaji sa istih. Imajući u vidu složenu epidemiološku situaciju uzrokovanu pandemijom virusa COVID-19 i rizik koji nosi okupljanje u zatvorenom prostoru, Ministarstvo je ocijenilo opravdanim da se u okviru više javnih

rasprava ne organizuje okrugli sto, već da se u periodu njenog trajanja omogući zainteresovanim licima dostavljanje primjedbi, predloga i sugestija u pisanom i elektronskom obliku.

Na nijednoj javnoj raspravi uz zakon nije objavljen RIA obrazac.

Na tri dokumenta od pet nije bilo dostavljenih komentara. Na preostala dva pristiglo je ukupno 138 komentara, od čega je usvojeno 49, dok je 89 odbijeno. Uvidom u izvještaje o sprovedenim javnim raspravama može se konstatovati da je Ministarstvo za odbijene predloge dalo obrazloženje.

U izvještajnom periodu usljed covid 19 pandemije obustavljene su aktivnosti na izradi jednog zakona, a jedan zakon je donijet po skraćenoj proceduri.

Ocjena stanja:

Prema dostavljenim podacima evidentno je da je Ministarstvo tokom kreiranja javnih politika primjenjivalo institute koji su propisani Uredbom, ali na različitim nivoima.

Može se konstatovati pozitivan primjer primjene Uredbe za pripremu akata za koje nije propisana obaveza sprovođenja javnog konsultovanje, te da se mogućnost uključivanja predstavnika NVO u radna tijela ovog Ministarstva u najvećoj mjeri primjenjuje.

Uz to, uvidom u izvještaje sa javnih rasprava, evidentno je da su jasno obrazloženi predlozi koji su odbijeni, što, takođe, predstavlja dobar pristup ovog organa.

Samo u jednom slučaju primijenjeni su svi oblici javnog konsultovanja, dok su za druga dokumenta primijenjeni samo neki od propisanih oblika.

U samo dva slučaja primijenjeno je javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme, dok je bilo devet javnih poziva za učešće predstavnika NVO u radna tijela ovog organa, a pet javnih poziva za javnu raspravu. Navedeno ukazuje na nedosljednu primijenu Uredbe o učešću predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija.

⇒ Ključne preporuke za unaprijeđenje rada:

Potrebno je obezbijediti dosljednu primjenu Uredbe za sve zakone i strategije iz nadležnosti Ministarstva na način što će se:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije konsultovati zainteresovana javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

Posebna preporuka odnosi se na agilniji pristup organa za uključivanje zainteresovane javnosti u konsultativne procese, prevashodno u primjeni mehanizama koji će podstaći uključivanje javnosti. To se odnosi na izbor adekvatnih metoda informisanja o konsultativnom postupku, izboru načina sprovođenja javne rasprave i objave procjene uticaja propisa uz nacрте zakona.

4. Ministarstvo kapitalnih investicija

U izvještajnom periodu Ministarstvo kapitalnih investicija **nije pripremalo zakone i strategije**.

Ipak, u 2020. godini bilo je potrebe za primjenom Uredbe u pogledu izbora predstavnika NVO u **tri Komisije** za dodjelu sredstava nevladinim organizacijama. Broj kvalifikovanih predstavnika NVO bio je 123, od čega su izabrana 3 (po jedan u svakoj Komisiji).

U izvještajnom periodu objavljen je samo **jedan javni poziv za javno konsultovanje na nacrt tri sektorske analize za programiranje prioriternih oblasti** od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija za 2021. godinu na koji nije bilo komentara i sugestija.

Izvještaj o sprovedenom javnom konsultovanju je objavljen u skladu sa Uredbom.

S obzirom na to da u izvještajnom periodu nijesu pripremani zakoni i strategije, **spisak istih nije objavljen na interent stranici** Ministarstva.

Ocjena stanja:

Imajući u vidu da Ministarstvo nije radilo na pripremi zakona i strategija u izvještajnom periodu, možemo istaći da su obaveze vezano za učešće predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave realizovane shodno Uredbi. U nastavku su date opšte preporuke za unaprijeđenje procesa kreiranja javnih politika.

⇒ Ključne preporuke za buduće djelovanje:

Potrebno je obezbijediti dosljednu primjenu Uredbe za sve zakone i strategije iz nadležnosti Ministarstva na način što će se:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;

- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili startegije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

5. Ministarstvo odbrane

U 2020. godini Ministarstvo odbrane pripremilo je ukupno **19 podzakonskih akata**, za čiju izradu nijesu objavljivani javni poziv za učešće NVO predstavnika.

Uzimajući u obzir specifičnost oblasti koju uređuju navedeni podzakonski akti, činjenicu da se njima uređuju pitanja od isključivog značaja samo za Ministarstvo odbrane i Vojsku, da se njima ne stvaraju nova prava ili obaveze za građana Crne Gore, kao i da ne stvaraju biznis barijere, odnosno da ne iziskuju posebna sredstva iz Budžeta Crne Gore, odlučeno je da se ne raspisuje javni pozivi za učešće predstavnika NVO u rad radnih grupa za izradu ovih propisa.

Preporuke za unapređenje: Uvažavajući specifičnosti kreiranja politika u oblasti odbrane, preporuka ovom organu je da kada god je to moguće primijene principe participativne demokratije, te uključe u oblikovanje politika zainteresovanu javnost, posebno stručnu koja bi mogla dati poseban doprinos kvalitetu i svrsishodnosti ovih javnih politika.

6. Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava

U izvještajnom periodu u Ministarstvu pravde ljudskih i manjinskih prava objavljeno je **jedanaest javnih poziva za učešće NVO predstavnika** u radu radnih tijela ovog Ministarstva, i to **pet javnih poziva za njihovo učešće u komsijama za raspodjelu sredstava** nevladinim organizacijama što je obaveza koja proizilazi iz Zakona o nevladinim organizacijama, dok se **šest poziva odnosilo na uključivanje predstavnika NVO u radna tijela** za pripremu **tri zakona** i **dvije strategije** i **jednog programa**.

Međutim, **predstavnici NVO nisu bili uključeni u radna tijela za pripremu dva važna systemska zakona** i to Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije. Kako je riječ o važnim, sistemskim propisima postoji potreba da se primijene svi oblici javnog konsultovanja i tako ojača participativni princip u kreiranju javnih politika unutar organa. Sa druge strane, pozitivno je to što su uz nacрте navedenih zakona na javnu raspravu objavljeni RIA obrasci.

U odnosu na objavljivanje javnih poziva, **obaveza objavljivanja liste kandidata realizovana je za pet poziva**, dok za ostale link liste nije dostavljen. Na ovim javnim pozivima prijavljeno je 20 kvalifikovanih predstavnika NVO, a u rad radnih tijela uključeno je njih 10.

Spisak zakona i startegija o kojima će se sprovoditi javna rasprava u 2020. godini **nije objavljen** na sajtu ministarstva.

Javni pozivi za preliminarne javne konsultacije objavljen je za pet sektorskih analiza za programiranje prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija za 2021. godine, dok ovaj institut nije primjenjivan u pripremi zakona i strategija iz nadležnosti Ministarstva.

Javna rasprava sprovedena je za dva zakona i jedan program, a obaveza objavljivanja izvještaja o njihovom održavanju je realizovana.

Na javnoj raspravi dostavljeno je 5 komentara na Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zabrani diskriminacije, od čega su tri komentara odbijena, jedan je prihvaćen, a jedan je djelimično prihvaćen.

Ocjena stanja:

Možemo konstatovati da je Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u 2020. godini primjenjivalo institute javnog konsultovanja na različitim nivoima.

Kada je riječ o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave, generalna ocjena je da organ objavljivao javne pozive za njihovo učešće u radnim tijelima, međutim ukazujemo da za pripremu dva systemska zakona nije upućen poziv nevladinim organizacijama za učešće u radnom tijelu.

Konstatujemo dobru praksu objavljivanja nacrtu teksta zakona i RIA obrasca na javnu raspravu.

Međutim, primjena javnog konsultovanja u početnoj fazi kreiranja javne politike je izostala, osim za pripremu sektorskih analiza koja proizilazi kao obaveza iz Zakona o nevladinim organizacijama. To ukazuje na nedosljednost u primjeni Uredbe.

⇒ Ključne preporuke za buduće djelovanje:

Potrebno je obezbijediti dosljednu primjenu Uredbe za sve zakone i strategije iz nadležnosti Ministarstva na način što će se:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

Posebna preporuka odnosi se na uključivanje predstavnika NVO u radna tijela za pripremu zakona i strategija, te sprovođenje pretkonsultacija u pripremi nacрта zakona ili strategije, kao mehanizma koji omogućuje da se stekne uvid o stavovima javnosti o namjerama ministarstva ili stanjem u konkretnoj oblasti, kao i viđenje mogućih rješenja odnosno uređenja pitanja. Posebno je važno radi stvaranja većeg povjerenja u institucije da se na dostavljene predloge i sugestije iskažu jasni razlozi njihovog prihvatanja odnosno ne prihvatanja.

7. Ministarstvo unutrašnjih poslova

U izvještajnom periodu ovaj organ je pripremao **jednu strategiju, tri zakona i dva nacionalna plana.**

Međutim, za učešće u radnim grupama za izradu zakona, strategija i drugih dokumenata iz nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova **objavljen je samo jedan poziv za učešće predstavnika nevladinih organizacija u radno tijelo** za izradu Zakona o registrima prebivališta i boravišta.

Pored toga, **jedan poziv objavljen je za članove komisije** za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama, te **četiri poziva za članove internih radnih tijela** - koordinacionog tijela, međuresorskog tima i savjeta.

Spisak zakona i startegija o kojima će se voditi javna rasprava u 2020. godini **nije objavljen.**

Institut javnog konsultovanja u početnoj fazi pripreme zakona i startegija **uopšte nije primjenjivan** u ovom organu.

Kada je riječ o javnoj raspravi, **objavljena su tri javna poziva za strategiju i dva zakona**, dok javni poziv za javnu raspravu za dva nacionalna plana i za jedan zakon nije objavljen.

Obaveza objavljivanja izvještaja sa održanih javnih rasprava je realizovana, a samo na nacrt Zakona o oružju su dostavljeni predlozi i komentari, i to ukupno 52 od čega je 12 prihvaćeno i 42 neprehlavećno, pri čemu su data obrazloženja zbog kojih predlozi nijesu bili prihvatljivi.

Ocjena stanja:

Može se konstatovati da je Ministarstvo unutrašnjih poslova parcijalno primjenjivalo Uredbu o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija.

Pozitivna praksa je to što je prepoznata potreba da se predstavnici NVO sektora uključe u radna i savjetodavna tijela ovog organa, međutim predstavnike NVO treba uključiti i u radna tijela za kreiranje javnih politika, odnosno u pripremi zakona i strategija.

Činjenica da je u radno tijelo za izradu samo jednog zakona objavljen javni poziv za predstavnike nevladinih organizacija ukazuje da je potrebno unaprijediti nivo primjene ovog instituta.

Takođe, institut javnog konsultovanja u početnoj fazi kreiranja javnih politika nije primjenjivan u 2020. godini.

⇒ Ključne preporuke za buduće djelovanje:

Potrebno je obezbijediti dosljednu primjenu Uredbe za sve zakone i strategije iz nadležnosti Ministarstva na način što će se:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

Posebne preporuke odnose se na punu primjenu zakonskih normi na način da se za svaki akt kojim se kreira javna politika formira radna grupa u kojoj će biti i predstavnika iz nvo sektora. Ukoliko organ procijeni da nije neophodna radna grupa, trebalo bi i objasniti razlog zbog kojeg je napravljena takva procjena, kako bi javnost bila upoznata i kako bi se izbjegla slobodna tumačenja. Sprovođenje pretkonsultacija u pripremi nacrtu zakona ili strategije, kao mehanizma koji omogućuje da se stekne uvid o stavovima javnosti o namjerama ministarstva ili stanjem u konkretnoj oblasti, kao i viđenje mogućih rješenja odnosno uređenja pitanja, dobra je poluga za pripremi proces u izradi akta i može poslužiti kao svojevrsna “ex ante” analiza.

8. Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta dostavilo je posebno podatke za resor prosvjete, kulture i sporta.

Resor kulture je u 2020. godini objavio spisak strategija o kojima će se voditi javnu raspravu, međutim shodno dostavljenim podacima strategije čija izrada je planirana u 2020. godini nijesu usvojene na sjednici Vlade.

Kada je riječ o uključivanju predstavnika NVO u radna tijela, **u resoru kulture je objavljen jedan poziv za učešće u Komisiji** za raspodjelu sredstava NVO, na koji se prijavio jedan kandidat, koji je i izabran. Takođe, pogledu instituta javne rasprave, samo je za Sektorsku analizu za utvrđivanje prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa NVO iz Budžeta za 2021. godinu objavljen javni poziv za javno konsultovanje, a za isti je objavljen i izvještaj.

U resoru prosvjete u 2020. godini raspisana su tri javna poziva za tri komisije za raspodjelu sredstava za projekte i programe nevladinih organizacija. Takođe, raspisan je javni poziv za učešće predstavnika NVO za radnu grupu za izradu Startegije predškolskog obrazovanja, koji je i ponovljen jer nije bilo prijavljenih kandidata. **Za Startegiju razvoja opšteg srednje obrazovanja**

koju je pripremalo ovo Ministarstvo nije raspisan javni poziv za predstavnika NVO za učešće u radno tijelo za izradu navedene strategije.

Za navedene strateške dokumente nije objavljen poziv za javnu raspravu. U pogledu primjene instituta javnog konsultovanja, objavljen je poziv samo za sektorsku analizu za utvrđivanje prioriteta oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa NVO iz Budžeta za 2021. godinu.

U resoru sporta raspisana su dva javna poziva za predstavnike NVO u dvije Komisije za raspodjelu sredstava za projekte/programe nevladinih organizacija.

Ocjena stanja:

Možemo konstatovati da je selektivno primjenjivana Uredba na način da je za određen strategije bilo uključenih predstavnika NVO, dok za određene ipak nije. Primjetan je inkluzivan pristup u ponavljanju poziva za predstavnike NVO sektora za uključivanje u radna tijela za izradu strategija.

Sa druge strane izostale su jave rasprave za ključne strateške dokumente u pogledu obrazovanja. Imajući u vidu da strateška dokumenta iz oblasti kulture nijesu usvojena od strane Vlade Crne Gore, u nastavku ćemo dati preporuke za inkluzivno kreiranje javnih politika u budućnosti.

⇒ Ključne preporuke za buduće djelovanje:

Potrebno je obezbijediti dosljednu primjenu Uredbe za sve zakone i strategije iz nadležnosti Ministarstva na način što će se:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

Posebne preporuke odnose se na obavezu stavljanja na javnu raspravu strateških i zakonskih akata, kao i sprovođenje konsultacija u pripremi ovih dokumenata. Organ treba da razvija otvoren pristup i da uključuje predstavnike nvo sektora u rad radnih grupa za pripremu strategija i zakona, posebno zbog svojih značajnih nadležnosti za uređenje društveno esencijalnih politika kakve su oblast obrazovanja, kulture i sporta.

9. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Od ukupno **tri akta** koji su u izvještajnom periodu izrađeni od strane ovog Ministarstva, **javna rasprava nije sprovedena ni u jednom slučaju** po postupku i na način propisan pomentom Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija.

⇒ Ključne preporuke za buduće djelovanje:

Imajući u vidu da u 2020. godini ovo Ministarstvo nije pripremalo zakone i strategije, opšte preporuke za buduće djelovanje odnose se na dosljednu primjenu Uredbe o učešću predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija na način što će:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

10. Ministarstvo vanjskih poslova

Prema dostavljenim podacima, Ministarstvo vanjskih poslova u izvještajnom periodu **nije pripremalo akte za koje je bilo potrebno sprovesti javnu raspravu.**

⇒ Ključne preporuke za buduće djelovanje:

Imajući u vidu da u 2020. godini ovo Ministarstvo nije pripremalo zakone i strategije, opšte preporuke za buduće djelovanje odnose se na dosljednu primjenu Uredbe o učešću predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija na način što će:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;

- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

11. Ministarstvo zdravlja

Za potrebe izvještaja Ministarstvo je izvjestilo da u 2020. godini **nijesu pripremali zakone**, dok su pripremali **jedan dvogodišnji program sa akcionim planom**.

U radnu grupu za izradu Programa **nije uključen predstavnik nevladinih organizacija**, te **isti nije objavljen na javnu raspravu**.

Objavljen je **javni poziv za predstavnike NVO sektora za člana Komisije za raspodjelu sredstava** nevladinim organizacijama iz oblasti zdravlja.

Ocjena stanja:

Može se konstatovati da ovo Ministarstvo za jedan Program koji je pripreman u 2020. godini nije dosljedno primijenjivalo Uredbu o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, odnosno nije primijenilo nijedan od oblika javnog konsultovanja propisanih Uredbom.

⇒ Ključne preporuke za buduće djelovanje:

Imajući u vidu da u 2020. godini ovo Ministarstvo nije pripremalo zakone i strategije, opšte preporuke za buduće djelovanje odnose se na dosljednu primjenu Uredbe o učešću predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija na način što će:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim

- komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;
 - ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili strategije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
 - ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

12. Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija

U izvještajnom periodu Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija objavilo je **jedan javni poziv za predstavnike nevladinih organizacija u radno tijelo za izradu Strategije reforme javne uprave**, kao i **jedan javni poziv za javno konsultovanje u početnoj fazi izrade Strategije reforme javne uprave**.

Uprkos ponavljanju ovog poziva, zainteresovana javnost nije dostavila predloge i komentare. Ova Strategija nije usvojena na sjednici Vlade Crne Gore tokom 2020. godine.

Ovo Ministarstvo **objavilo je spisak zakona i strategija** za koje su planirane u 2020. godini.

Ocjena stanja:

Ovo ministarstvo postupalo je u potpunosti u skladu sa Uredbom u izvještajnoj godini, tako je za jedini strateški akt čijoj izradi se pristupilo sprovelo i prekonsultaciju, te ponavljalo pozive za uključivanje predstavnika NVO u izradu iste, a jedino je ministarstvo koje je objavilo spisak akata čijoj se izradi planiralo pristupiti u 2020. Godini.

⇒ Ključne preporuke za buduće djelovanje:

U daljem radu potrebno je nastaviti sa dosljednom primjenom Uredbe za sve zakone i strategije iz nadležnosti Ministarstva na način što će se:

- ✓ nakon usvajanja godišnjeg programa rada Ministarstvo objaviti spisak zakona i strategija o kojima će u njihovoj pripremi sprovesti javnu raspravu, sa kratkim objašnjenjem potrebe za donošenjem zakona ili strategije;
- ✓ ukoliko za pripremu zakona ili strategije Ministarstvo odluči da formira radnu grupu ili drugo radno tijelo, omogućiti učešće nevladinim organizacijama u rad radne grupe na način što će objaviti javni poziv za izbor predstavnika NVO za člana radnog tijela;
- ✓ u početnoj fazi pripreme zakona odnosno strategije, konsultovati zainteresovanu javnost, uz objavljivanje koncepta politike koja se namjerava kreirati. Javni poziv za konsultacije ne može trajati kraće od 15 dana, a isti se objavljuje na stranici Ministarstva, portalu e-uprave i drugim komunikacionim kanalima za koje Ministarstvo procijeni da najbolje može tangirati ciljnu grupu;
- ✓ nakon završetka konsultativnog procesa potrebno je objaviti izvještaj o sprovedenim javnim konsultacijama, a isti treba da sadrži pregled učesnika konsultovanja i pregled dobijenih inicijativa, predloga, sugestija i komentara;

- ✓ sprovesti postupak javne rasprave o nacrtu zakona (uz istovremeno objavljivanje sprovedene analize procjene uticaja propisa) ili startegije i objaviti izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi;
- ✓ u cilju ostvarivanja saradnje sa nevladinim organizacijama kroz sagledavanje pitanja od zajedničkog interesa ili normativno uređivanje određenih pitanja, Ministarstvo može objaviti spisak podzakonskih akata u vezi sa čijom pripremom planira formirati radno tijelo/grupu u čiji rad će uključiti predstavnike NVO.

III Portal eParticipacija

U izvještajnom periodu na portal eParticipacija su redovno objavljivani javni pozivi za učešće predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave, kao i javni pozivi za javne konsultacije i javne rasprave.

Međutim, samo je jedan komentar od strane građana dostavljen preko ovog portala. To ukazuje na potrebu preispitivanja da li je ovaj portal sa svim svojim funkcionalnostima optimalan alat koji će organi koristiti za komunikaciju sa građanima.

IV Rezultati ankete sprovedene sa predstavnicima NVO sektora

U cilju pripreme objektivnog Izvještaja o kvalitetu sprovedenih javnih rasprava u izvještajnoj 2020. godini, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija se opredijelilo da sprovede anonimnu anketu sa predstavnicima nevladinih organizacija koji su učestvovali u radnim tijelima organa državne uprave u 2020. godini.

Anketa je sprovedena sa ciljem ispitivanja zadovoljstva predstavnika NVO učešćem u radna tijela organa državne uprave i uticajem koji su imali na oblikovanje javnih politika ili donošenje neke odluke od javnog interesa.

Anketa je sadržala pet pitanja i to:

1. Kako biste ocijenili saradnju sa državnim organom u okviru Radne grupe/Radnog tijela u kojoj ste učestvovali? (najmanja ocjena 1, najveća ocjena 4);
2. Koliko često su vaši predlozi bili prihvaćeni? (nikad, rijetko, otprilike polovično, često, uvijek);
3. U slučaju ne prihvatanja vašeg predloga, koliko često ste dobili obrazloženje za odbijanje predloga?
4. Koje izazove ste prepoznali u ovom procesu?
5. Predlozi za unapređenje stanja?

Rezultati ankete pokazuju da je:

1. ocjena saradnje u okviru radnog tijela ocijenjena ocijenom 3 koju je dalo 66,7% ispitanika (odnosno 6 ispitanika od 9, dok je jedan ispitanik dao najveću ocjenu, jedan je dao ocjenu 1, a jedan ocjenu 2);
2. na pitanje koliko često su prihvaćeni predlozi predstavnika NVO, najveći broj odgovora je „otprilike polovično“ 44,4%, dok je 33.3% ispitanika odgovorilo da je „često“ njihov predlog uvršten. Nije bilo odgovora da „nikad“ komentari ili predlozi predstavnika NVO nijesu uvršteni

u tekst dokumenta u čijoj izradi učestvuju. Dva ispitanika odnosno 22,2% su odgovorila da su predlozi rijetko prihvaćeni.

3. na pitanje koliko često dobiju obrazloženje kada organi ne prihvate njihove predloge ispitanici su odgovorili "otprilike polovično" i "često" sa istim procentom od 33.3 %, pri čemu niko nije odgovorio da nikada ne dobiju obrazloženje, a jedan odgovor, odnosno 11.1% bio je da je uvijek dobijeno obrazloženje za neprihvatanje predloga.
4. Ispitanici su dali svoje odgovore na pitanje koji su to najveći izazovi u ovom procesu, kao i predloge preporuka za unapređenje stanja, koji se uglavnom odnose na:
 - nedostatak stručnih kapaciteta i iskustva državnih službenika, kao i njihov odnos prema relevantnim temama,
 - dužina trajanja procesa kreiranja zakona ili strategije,
 - nedostatak povjerenja,
 - kao i činjenica da predstavnici nevladinog sektora ne ostvaruju pravo na naknadu za učešće u radnim tijelima, uprkos velikom trudu i ulaganju koje unose u proces, dok se državnim službenicima obezbjeđuje naknada, po osnovu dopunskog rada,
 - jedan od ispitanika kao izazov naveo je utisak da se predstavnici NVO uključuju u radne grupe samo da bi se formalno primijenila Uredba.
 - Preporuke za unapređenje odnose se na organizovanje obuka za državne službenike, da radne grupe za izradu zakona ili strategija vode stručni konsultanti, da se više uvažava ekspertiza predstavnika nevladinih organizacija, te da se u radne grupe uključuje više predstavnika NVO.

V Zaključci i preporuke

Iako je pandemija korona virusa u 2020. godini u velikoj mjeri uticala na kvalitet procesa uključivanja javnosti u kreiranje javnih politika, na osnovu analize dostavljenih podataka mogu se izvesti sljedeći zaključci:

1. Primjena Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija nije na zadovoljavajućem nivou, pogotovo u dijelu objavljivanja spiska zakona i strategija za koje se planira javna rasprava, slabe upotrebe mehanizma javnog konsultovanja, ne objavljivanja RIA obrasca uz nacrt zakona, ne uključivanja predstavnika NVO sektora u pripremu sistemskih zakona, odsustva kvaliteta izvještaja o sprovedenoj javnoj raspravi u dijelu prikazivanja prihvaćenih/odbijenih komentara sa razlozima njihovog odbijanja;
2. Nizak je nivo proaktivnosti organa za uključivanje javnosti u pripremu ključnih dokumenata, poput nacrta Zakona o Budžetu ili strateških dokumenata u oblasti obrazovanja;
3. Učešće predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave je institut iz Uredbe koji ima najveći stepen primjene od strane organa državne uprave, dok institut javnog konsultovanja u početnoj fazi pripreme zakona/strategije ima najmanji stepen primjene. Ovakva praksa može biti znak oslanjanja javnog sektora na stručnost i ekspertizu koja dolazi iz NVO sektora, ali da u samom kreiranju politika izbjegava da oslušne potrebe javnosti koji će proizaći iz dostavljenih sugestija, stavova, mišljenja i prema tome se jasno odredi u pripremi nacrta;
4. Nizak stepen učešća javnosti u javnim raspravama (od 15 dokumenata koji su bili na javnoj raspravi na samo 7 dokumenata je bilo komentara), svjedoči o tome da javnost ili nije adekvatno informisana, da predstavnici NVO nemaju povjerenja u institucije ili zaista nisu zainteresovani da se uključe u kreiranje politika u određenim oblastima;

5. Portal eParticipacija nije prepoznat od strane građana kao svrsishodan alat preko kojeg se može voditi dijalog sa organima državne uprave, o čemu svjedoči samo jedan dostavljen komentar preko ovog portala.

U Crnoj Gori je uspostavljen pravni okvir u koji su inkorporirani evropski standardi javnog konsultovanja. Međutim, potrebne su i određene nadgradnje i unaprijeđenja koja će razvijati povjerenje u institucije i stvarati više prostora da potrebe građana budu u fokusu, zbog čega se preporučuje:

1. unaprijeđenje pravnog okvira koji bi podrazumijevao uključivanje „human centered“ pristupa u kreiranju javnih politika i eliminisanje izuzetaka od sprovođenja javnih rasprava, ali i uvođenja mogućnosti dodatnih javnih konsultacija;
2. potrebu izgradnje kapaciteta za sprovođenje kvalitetnih javnih konsultacija u svim ministarstvima kroz sprovođenje kontinuiranih „in house“ obuka;
3. formalizaciju kontrolne funkcije Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija u pogledu kontrole kvaliteta javnog konsultovanja od strane ministarstava, kroz davanje mišljenja na način sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona i strategija;
4. potrebu sprovođenja konsultativnih procesa sa zainteresovanom javnošću tokom pripreme ključnih dokumenata: srednjoročnog programa rada Vlade, jednogodišnjeg programa rada Vlade, nacрта godišnjih zakona o budžetu potrebno, uz adekvatan izbor konsultativnih metoda i definisanja učesnika/interesnih strana;
5. neophodnost izrade analize portala eParticipacija na osnovu koje će se utvrditi razlozi nefunkcionalnosti ove platforme i dati preporuke za njeno unaprijeđenje i širu upotrebu.

Za kreiranje javnih politika i sprovođenje datih preporuka potrebno je koristiti pristup usmjeren na čovjeka (human centered approach), sa ciljem da se poveća participativna kultura interesnih strana (građana svih socijalnih statusa, privrede, akademske zajednice, strukovnih udruženja, nevladinih organizacija i dr.) i spriječi preobraćanje konsultacija u ekspertski dijalog, koji može dovesti do zadovoljavanja forme, ali ne i suštine kreiranja javne politike.

Zbog toga se u procesu sprovođenja konsultacija posebno preporučuje:

- agilno i proaktivno mapiranje problema koji se javnom politikom namjerava riješiti, na način što će se sprovesti istraživanje potreba građana, biznis zajednice ili druge ciljne grupe na koju će uticati buduća javna politika;
- pažljivo definisanje ciljnih grupa na koje se javna politika najviše odnosi;
- planiranje javnih konsultacija koje podrazumijeva utvrđivanje odgovarajućih:
 - a. metoda u organizaciji javnih konsultacija (okruglih stolova, fokus grupa, tribina, prezentacija, online diskusije, webinar i drugih prigodnih metoda), posebno vodeći računa da one budu optimalno kombinovane u cilju prilagođavanja ciljnim grupama;
 - b. učesnika/zainteresovanih strana (imajući u vidu da različite interesne grupe imaju različite nivoe znanja, potreba, interesa, očekivanja i nivoe moći, zbog čega je posebno važna procjena ko i u kom trenutku može najviše doprinijeti u procesu javnih konsultacija),
 - c. resursa (finansijskih, ljudskih, tehničkih, prostornih i dr.) i
 - d. vremena (optimalnog u odnosu na period za koji se javna politika kreira, te u odnosu na subjekte čije se učešće očekuje) za sprovođenje istog shodno složenosti problema koje se tom politikom namjerava riješiti;
- kreiranje dovoljno atraktivnih javnih poziva koji će motivisati građane za učešće u proces javnog konsultovanja, uz korišćenje jasnog i lako razumljivog jezika, oslobođenog striktnog

administrativnog tona, kojim je objašnjen koncept politike i potreba za njihovim učešćem u njenom kreiranju;

- omogućavanje dvosmjerne komunikacije sa građanima u pogledu njihovih predloga i sugestija, jer se participativnost osnažuje otvorenim pristupom organa, ali i praksu u uvažavanju sugestija koju je javnost mogla ocijeniti kao stimulativnom ili manje stimulativnom. Zato je važno obavezno navođenje razloga od strane organa za prihvatanje odnosno odbijanje sugestija i prikazivanje istih u završnom izvještaju o sprovednim konsultacijama odnosno javnoj raspravi.

Ne postoje idealne forme i metodi organizovanja javnih konsultacija i smisao ovih preporuka nije samo da stvori jedinstvenu praksu, već da organima ponudi smjernice i podstakne transparentno kreiranje politika, otvorenost, senzitivnost i inkluzivnost u kreiranju politika koje imaju šire implikacije ili se radi o pitanjima od zajedničkog interesa.

U planiranju konsultativnih procesa treba polaziti od regulatornih standarda koji su uspostavljeni Zakonom o državnoj upravi i Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona i strategija, participativne kulture “stake holder-a” i dostupnih alata (e-servisa i dr.).

To je holistički pristup koji omogućava da se određenom dinamikom i načinom kreiraju javne politike i da u njihovom stvaranju učestvuje zainteresovana javnost, a posebno ona na koju se javna politika u najvećem dijelu i odnosi.

PRILOG

VI Tabela prikaz podataka po ministarstvima:

Ministarstvo ekonomskog razvoja

Naziv akta/radnog tijela	Planiran programom rada Vlade za 2020. godinu (DA/NE)	Da li je sproveden neki od oblika javnog konsultovanja			Usvojen na Vladi (DA/NE)	Usvojen u Skupštini (DA/NE)	Dodatni komentar
		Izbor predstavnika NVO u radna tijela	Javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme	Javna rasprava			
Pravilnik o sadržaju i obrascu EU potvrde za sprovođenje Zakona o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija	NE	DA	NE	NE	NE	-	
Pravilnik o načinu i postupku procjene rizika na radnom mjestu	NE	DA	NE	NE	NE	-	
Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu u radnoj sredini i radnoj okolini	NE	DA					

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Naziv akta/radnog tijela	Planiran programom rada Vlade za 2020. godinu (DA/NE)	Da li je sproveden neki od oblika javnog konsultovanja			Usvojen na Vladi (DA/NE)	Usvojen u Skupštini (DA/NE)	Dodatni komentar
		Izbor predstavnika NVO u radna tijela	Javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme	Javna rasprava			
Akcioni plan za 2021.g za sprovođenje Strategije razvoja sistema socijalne i dječije zaštite 2018-2022.g, sa izvještajem o realizaciji AP za 2020.g.	DA	DA (nije bilo prijavljenih kandidata)	NE	NE	DA (ali u 2021. godini)	-	
Akcioni plan za 2021.g. za sprovođenje Startegije razvoja sistema socijalne zaštite starijih za period 2018-2020.g s Izvještajem o realizaciji AP za 2020. g.	DA	DA (nije bilo prijavljenih kandidata)	NE	NE	NE	-	
Izrada predloga Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijumima i mjerilima za	NE	DA (2 kvalifikovana predstavnika, koji su uključeni u radnu grupu)	NE	NE			

učešće korisnika, roditelja odnosno srodnika u plaćanju troškova usluga podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga i usluga smještaja							
Nacionalni dokument za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i spriječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija)	NE	DA (prijavljen jedan kandidat, koji je uključen u radnu grupu)	NE	NE	NE	-	
Predlog carinskog zakona	DA	DA (nije bilo zainteresovanih kandidata)	DA (izvještaj nije objavljen)	DA (objavljena RIA i izvještaj sa javne rasprave). Jedan učesnik javne rasprave, ukupno pristigli 15 komentara, od čega je prihvaćeno 3,	DA (Izvještaj o radu MF za 2020. godinu)	-	

				6 je neprihvaćeno, a 6 je djelimično prihvaćeno			
Predlog zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza	NE	DA (nije bilo prijavljenih kandidata)	DA (nije objavljen izvještaj)	Navedeno je da je metoda javne rasprave bilo dostavljanje primjedbi i predloga u pisanom ili elektronskom obliku, ali nije dostavljen link	-	-	
Predlog zakona o igrama na sreću i nagradnim igrama	NE	NE	NE	Navedeno je da je metoda javne rasprave bilo dostavljanje primjedbi i predloga u pisanom ili elektronskom obliku, ali nije dostavljen link	-	-	U javnoj raspravi učestvovali su: 5 NVO, 2 građanina, 2 telekomunikacione kompanije, 1 poslodavačka organizacija, 1 nezavisni regulatorni organ, 1 inostrani institut za kvalitet i metrologiju. Ukupno je pristiglo 443 komentara, pri čemu je navedeno da je najveći broj komentara prihvaćen, a da je

							mali broj komentara bio nejasan.
Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o platnom prometu	NE	NE	NE	DA (navedeno je da je metoda javne rasprave putem dostavljanja primjedbi, predloga i sugestija u pisanom i elektronskom obliku)	-	-	Ukupno je bilo 5 učesnika javne rasprave, i to: 2 banke, Udruženje banaka Crne Gore, Američka privredna komora, Kompanije Mastercard. Dostavljeno je 8 komentara

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma

Naziv akta/radnog tijela	Planiran programom rada Vlade za 2020. godinu (DA/NE)	Da li je sproveden neki od oblika javnog konsultovanja			Usvojen na Vladi (DA/NE)	Usvojen u Skupštini (DA/NE)	Dodatni komentar
		Izbor predstavnika NVO u radna tijela	Javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme	Javna rasprava			
Zakon o građevinskim proizvodima	NE	DA	DA	DA, uz nacrt teksta objavljena je i RIA	-	-	
Zakon o hidrometeorološkim poslovima	NE	DA	NE	NE	-	-	
Zakon o hidrografskoj djelatnosti	NE	DA	NE	NE	-	-	
Zakon o socijalnom stanovanju	DA	DA	NE	NE	-	-	
Pravilnik o načinu vrednovanja stručnog usavršavanja inženjera	NE	DA					
Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene	NE	DA	DA				

pokretljivosti lica sa invaliditetom							
Uredba o aktivnostima odnosno djelatnostima koje emituju gasove sa efektom staklene baste za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte	NE	DA					
Nacrt Akcionog plana Programa zaštite od radona za period 2019-2023. godina	NE	DA					
Predlog nacionalnog plana za sušu i saradnju sa UNCCD	NE	DA					
Nacrt Akcionog plana za ispunjenje završnih mjerila u poglavlju 27 – životna sredina i klimatske promjene	DA	NE	NE	DA – dostavljenp 84 komentara, 25 prihvaćemno 59 odbijeno za šta su data obrazloženja			
Nacionalni plan implementacije Manimantske konvencije, s AP za period 2021-2025., i Izvještajem o	NE	NE	NE	DA – nije bilo dostavljenih komentara			

Minamata inicijalnoj procjeni							
Treći izvještaj Crne Gore o klimatskih promjenama	NE	NE	NE	DA – nije bilo dostavljenih komentara			
Odluka o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Platuni	NE	NE	NE	DA – dostavljeno 54 komentara, od čega je 24 prihvaćeno, dok je 30 odbijeno i obrazloženo			

Ministarstvo kapitalnih investicija

Naziv akta/radnog tijela	Planiran programom rada Vlade za 2020. godinu (DA/NE)	Da li je sproveden neki od oblika javnog konsultovanja			Usvojen na Vladi (DA/NE)	Usvojen u Skupštini (DA/NE)	Dodatni komentar
		Izbor predstavnika NVO u radna tijela	Javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme	Javna rasprava			
Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti bezbjednosti i sigurnosti u saobraćaju	NE	DA	-	-	-	-	Izbor predstavnika NVO u ovu Komisiju je obaveza shodno Zakonu o nevladinim organizacijama
Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti zaštite lica sa invaliditetom	-	DA	-	-	-	-	
Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti zaštite životne sredine	-	DA	-	-	-	-	
Sektorska analiza za oblast zaštita životne sredine u saobraćaju	-	-	DA	-	-	-	

Sektorska analiza za oblast zaštite lica sa invaliditetom u saobraćaju	-	-	DA	-	-	-	
Sektorska analiza za oblast sigurnosti i bezbjednosti u saobraćaju	-	-	DA	-	-	-	

Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava

Naziv akta/radnog tijela	Planiran programom rada Vlade za 2020. Godinu (DA/NE)	Da li je sproveden neki od oblika javnog konsultovanja			Usvojen na Vladi (DA/NE)	Usvojen u Skupštini (DA/NE)	Dodatni komentar
		Izbor predstavnika NVO u radna tijela	Javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme	Javna rasprava			
Zakon o izvršenju i obezbjeđenju	NE	DA	NE	NE			
Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku	NE	DA	NE	NE			
Zakon o krivičnom postupku	NE	DA	NE	NE			
Zakon o upravnom sporu	NE	NE	NE	DA			Na javnu raspravu objavljen i RIA obrazac
Zakon o zabrani diskriminacije	NE	NE	NE	DA			
Strategija rodne ravnopravnosti	NE	DA	NE	NE			
Startegija socijalne inkluzije roma	NE	DA	NE	NE			

Program razvoja IKT proavosuđa 2021-2023, sa akcionim planom	DA	DA	NE	DA			
Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti promovisanja manjinskih prava i manjinskih nacionalnih zajednica		DA	-	-	-	-	Izbor predstavnika NVO u ovu Komisiju je obaveza shodno Zakonu o nevladinim organizacijama
Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti zaštite prava LGBT		DA	-	-	-	-	
Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti rodne ravnopravnosti		DA	-	-	-	-	
Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti socijalne inkluzije roma i egipćana	-	DA	-	-	-	-	

Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti unapređenja prava lica sa invaliditetom	-	DA	-	-	-	-	
Sektorska analiza za oblast prava LGBT	-	-	DA	-	-	-	
Sektorska analiza za oblast rodne ravnopravnosti	-	-	DA	-	-	-	
Sektorska analiza za oblast inkluzije roma i egipćana	-	-	DA	-	-	-	

Ministarstvo unutrašnjih poslova

Naziv akta/radnog tijela	Planiran programom rada Vlade za 2020. godinu (DA/NE)	Da li je sproveden neki od oblika javnog konsultovanja			Usvojen na Vladi (DA/NE)	Usvojen u Skupštini (DA/NE)	Dodatni komentar
		Izbor predstavnika NVO u radna tijela	Javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme	Javna rasprava			
Zakon o registrima prebivališta i boravišta	NE	DA	NE	NE	NE	-	
Zakon o unutrašnjim poslovima	DA	NE	NE	DA – link izvještaja sa javne rasprave nije dostavljen	DA		
Zakon o oružju	NE	NE	NE	DA – Izvještaj sa javne rasprave je objavljen, ukupno je pristiglo 52 komentara, od čega je 12 prihvaćeno, a 42 nijesu prihvaćena za šta je dato obrazloženje	DA		
Startegija o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori 2021-2025	DA	NE	NE	DA – nije bilo komentara na javnoj raspravi	DA		

Tim za identifikaciju žrtava trgovine ljudima		DA					
Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Startegije za borbu protiv trgovine ljudima		DA					
Savjet za transparentnost MUP-a		DA					
Međuresorski tim za politiku azila		DA					
Komisija za raspodjelu sredstava NVO u oblasti ljudskih i manjinskih prava		DA					
Nacionalni plan zaštite i spašavanja od hemijskih i bioloških rizika	NE	NE	NE	NE			
Nacionalni plan zaštite i spašavanja od klizišta i odrona	NE	NE	NE	NE			

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

Naziv akta/radnog tijela	Planiran programom rada Vlade za 2020. godinu (DA/NE)	Da li je sproveden neki od oblika javnog konsultovanja			Usvojen na Vladi (DA/NE)	Usvojen u Skupštini (DA/NE)	Dodatni komentar
		Izbor predstavnika NVO u radna tijela	Javno konsultovanje u početnoj fazi pripreme	Javna rasprava			
Strategija ranog i predškolskog obrazovanja u Crnoj Gori 2021-2025, s AP 2021-2025	DA	DA	NE	NE	NE		
Strategija razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori 2021-2025., s AP za 2021. godinu	DA	DA	NE	NE	NEE		
Komisija za raspodjelu sredstava NVO za projekte i programe za oblast institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje – podoblast podrška darovitim učenicima	NE	DA	-	-	-	-	
Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje	NE	DA	-	-	-	-	

projekata i programa NVO u 2020. godini – podrška cjeloživotnom obrazovanju							
Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa NVO u 2020. godini za oblast institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	NE	DA	-	-	-	-	
Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa NVO u 2020. godini za oblast podrška inkluzivnom obrazovanju	NE	DA	-	-	-	-	
Sektorska analiza za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje	NE	NE	DA	-	-	-	

projekata I programa NVO u budžetu za 2021. Godinu za oblast podrška cjeloživotnom učenju							
Sektorska analiza za utvrđivanje prijedloga prioritetnih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata I programa NVO u budžetu za 2021. godinu za oblast podrška darovitim učenicima	NE	NE	DA	-	-	-	
Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa NVO u 2020. godini za oblast sporta	NE	DA	-	-	-	-	
Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa NVO u	NE	DA	-	-	-	-	

2020. godini za oblast mladih							
Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa NVO u 2020. godini za oblast kulture	NE	DA	-	-	-	-	
Sektorska analiza za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa NVO u budžetu za 2021. godinu za oblast kulture	NE	-	DA	-	-	-	